ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՊԱՏՄԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԳՐԻՐ

ՊԱՏՄԱՆԻ

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻ ԿԱՆԽԻԿ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար	6 մէճիտ	3 մէճ.
Գաւառաց	» 7 »	3 1/2 »

10 վարա

10 վարա

ՊԱՏՄԱՆԻ

ՀԱՅՐԵՆԻՔի վերաբերեալ որ եւ է ցամակ եւ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէն-Խմբագիր Կ. Պոլիս Պաղլը Ալի ճատտեսի բիւր 20 Ճիվէլիկեան տպարան։

Direction du journal arménien
HAÏRÉNIK CONSTANTINOPLE
20—Bab-Aly djadéssi—20

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ՏԱՍՆԵՒԵՒՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 2105 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1886 (Ն. Տ.) 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ա. Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

Կիրակի օր կատարուեցաւ Օրթագիւղի ազգային վարժարանին մէջ՝ Դպրոցասէր Տիկնոջ Ընկերութեան խնամած վարժարանին աշակերտուհեաց պարգեւաբաշխութեան հանդէսը, վայելուչ փառաւորութեամբ։

Դեր. Տ. Վահրամ Սրբազան կը նախագահէր հանդիսին. ներկայ էին Տ. Եղիշէ վարդապետ Այվազեան, Տ. Մկրտեան Հայր, դաս քահանայից գիւղին ի դիմաց Թաղ. խորհրդոյ Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան, Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան, Ստեփան էֆէնտի փափազեան, Ց. Դուրգէն էֆ. Եղիազար էֆ. Մուրատեան և այլ ուսումնական և ուսումնասէր ազգայինք։

Ներկայ էին Դպրոցասէր Ընկերութիւնը կազմող ազնիւ Տիկնայք, իրենց գլուխն ունենալով Ընկերութեան նախագահն Ազնուափայլ Տիկին Սրբուհի Տիւսաբ փաշա, ուրիշ բազմաթիւ Տիկնայք և օրիորդք, և խուռն բազմութիւն Ժողովրդեան։

Այս սիրուն հանդէսը տեւեց երկու ժամ։ Նախ կարդացուեցաւ վարժարանին միամեայ Տեղեկագիրը. ապա Եուսուֆեան էֆ. խօսեցաւ ի դիմաց Թաղական խորհրդոյ, և շնորհակալութիւն յայտնեց Դպրոցասէր Տիկնայց և անոնց բարեկեան նախագահ Տիկնոջ Տիւսաբ փաշայի։ Ապա յաջորդեց Յովհաննէս էֆէնտի Սէթեան, գովելով Դպրոցասէր Տիկնայց աշխատութիւնը, Ապա պարգեւաբաշխութիւնը կատարուեցաւ, ընդհատմամբ ազգային սրատաուչ երգոց։ Աշակերտուհիներէն ոմանք Հայերէն և գաղղիերէն գողտրիկ հատուածներ արտասանեցին, և յաջողականներէն երկուքն առնալիքներնին։ Ի վերջոյ Գեր. Տ. Մկրտեան խօսք առաւ և գովութեամբ հռչակեց Դպրոցասէր Տիկնայց մեծ ձեռնարկութիւնը, որ է վարժուհիներ պատրաստել գաւառաքնակ իգական սեռին կրթութեան համար։ Ըսաւ թէ այս ազնիւ Տիկնայք ձեռնարկած են գործի մը, զոր արական սեռը յարդ չէ նկատողութեան առած, այն է գաւառացի հայ տղոց կրթութեան համար վարժապետներ պատրաստել։ Հանդիսականք ձայնակից եղան Տ. Հօր ուժգին ծափահարութեամբ։ Ապա խօսեցաւ հանդիսին նախագահ Վահրամ Սրբազան և գովելով Դպրոցասէր Տիկնանց աշխատութիւնը, ծանոյց թէ որչափ երջանիկ են թուրքիոյ Հայք, որ վեհ. Սուլթանին շնորհիւ ազատութիւն կը վայելեն կրթութեան և այլ ազգային գործոց մէջ։ Ցետ այնորիկ խօսեցաւ Տ. Եղիշէ վ. Այվազեան, գովելով ազնիւ տիկնոջ անդուլ չանքն ու բարի նպատակը։

Հանդէսը վերջացաւ վսեմ տիկին Տիւսաբ փաշայի չնորհակալեցաց յայտարարութեամբ, զոր մօտենալով Գեր. նախագահ Սրբազանին, յանուն և ի դիմաց ընկերուհեաց մատոյց Ն. Սրբազնութեան և բոլոր հանդիսականաց։

Հանդիսականք իրենց համակրութիւնը և գոհութիւնը կրկնեցին ուժգին ծափահարութեամբը և այնպէս զուարթ և ուրախ սրտով մեկնեցան։

ԱԶԱՆԵԱՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

—

Տիկին Ֆուլիկ Գ. Ազանեանի վախանորդ Յովհաննէս էֆ. Թոզլեանց հետեւեալ յօդուածը ղրկած է մեզ, զոր յանուն անկողմնակալութեան կը հրատարակենք։

Հայրենիք՝ 22 օգոստ. 2089 Թուով, «Ազանեան Ժառանգութեան խնդիրը» խորագրոյն տակ և Արեւելք՝ 23 օգոստոս և 1303 Թուով, Ազգ. տեսութիւն վերնագրին, Անատոլու Գաղատացկերն և Ազգ. Պատրիարքարան հատուածովը մեզանոյն խնդրոյն վրայ գրած էին անոր տարբեր տոյն տալով իրենց առած սխալ տեղեկութեան և հետեւաբար թիւր ըմբռնմանց վրայ յենլով։

Ես որ սոյն խնդրոյն գլխաւոր դերակատարն՝ այսինքն խնամակալուհի Տիկին Ֆուլիկ Գ. Ազանեանի փոխանորդն եմ և Տիգրան Ազանեանի մտերիմը, որով և խնդրոյն բոլոր մանրամասն պարագաներուն լաւ ծանօթ և գիտակից, հարկ կը համարիմ հաժառօտաբար նկարագրել խնդրոյն պարագայները, որով և դուցէ մոգովրդեան ծառայութիւն մը ըրած ըլլանք իրեն ճշտակար և պանակի մը մէջ դինքը նախապատրաստել չթողնելով։ Այս է մեր նպատակն միմիայն ալ, ինչպէս դիտէք, լրագրաց մէջ թերու դէմ դրուածներուն և ոչ մէկը նոյն դատին դատաւարութեան և անկէ յառաջ եկած վճռոյն վրայ բնաւ ազդեցութիւն չընելու՝ եւ արդ կը յուսամ որ ձեր . . . թերթին մէջ պիտի հիւրնկալէք յատնուն սրդարտասիրութեան և անկողմնակալութեան։

Հայրենիք կ'ըսէ որ հանգուցեալ Ազանեան Տիգրան ազգայ ժառանգութեան խնդիրն ծանր երեւոյթ մ'առաւ։ Իրաւ է, բայց եթէ խնդրոյն վրայ ինձ պէս մօտէն տեղեկութիւն և թագուն դարձուածքներու մասին լիուլի գաղափար ունենար, աւելի բան նաւոր պիտի տեսներ ըսել որ, քանի մը ծածկամիտ անձինք ուզեցին խնդրոյն ծանր երեւոյթ մը տալ և թերագրեցին Սրբազան Պատրիարք Հայրն, որ անմեղ է։

Եւ Արեւելք ալ, Անատոլու Գաղատացկերի հրահանգով իւակիւտարի Շերիի դատարանն այս օրերս տարօրինակ վճիռ մը տուած է Հայերու մէջ ծագած ազգային և ժառանգական խնդրոյ մը վրայ, հակառակ Հայ եկեղեցւոյ օրինաց և Հայ ազգին հիմնական առանձնաշնորհմանց, կ'ըսէ, որ սխալ է։ Կանխենք ըսել թէ, իւակիւտարու Շերիի դատարանը Գաղատացկերէն հրահանգ ընդունած չէ, և խնդիրը ամուսնական բնաւ հանգամանք չունի և չէ թէ Գաղատացկերն ինքը տրուած է վճիռը, վճիռ՝ որ տարօրինակ չէ այլ բաղում օրինակներ ունի, նոյն ինքն Շեյխ-իւլ-իսլամ էֆէնտին վաւերացուցած կամ վճռած է, խաւգիւղի Տ. երեմիա քահանային նոյն օրինակ մի խնդրոյ մէջ, «ես պահեցի» ըսելով տուած վկայութեանը վրայ յենլով . . . և վճիռ մը յորում բնաւ երբէք և մանր չափ Հայ եկեղեցւոյ և Ազգին հիմնական առանձնաշնորհմանց դպող բան մը չկայ։

Պատմենք և պարզենք։

Հանգուցեալ Գէորգ Ազազեան, որ համառօտ և բարեբարոյ և իր հանգուցեալ եղբօրը՝ Տիգրան աղայի նման կրօնասէր և բարեպաշտ անձ մ'էր, կ'ամուսնայ օրիորդ Մէօհրիւպէի հետ աւելի 24 տարի առաջ։ Ընտանեկան անձնութեամբ քանի մը ամիս միասեղ հաղիւ ժամանակ կանցնի, տիկին Մէօհրիւպէ կը քանէ զիւր երիկը՝ զԳէորգ Ազազեան և կառանձնանայ, ոչ թէ Գէորգ Ազազեան կը լքանէ զիւր կին։ Ասոր ապացոյց, Գ. Ազազեան կը դիմէ Պօղոս Պատրիարքին օրով ի Պատրիարքարան, պահանջելով զիւր կին առ ի հնազանդութիւն, անկարելի կը լինի համաձայնութիւն և անյողդողդ կը մնայ տիկին Մէօհրիւպէ, որ այնպիսի արձակման և անջատման թուղթ մը կը ղրկէ Գ. Ազազեանի՝ օրով պարունակութեան մասին կը ցանուցի Պատրիարքարանը և որ վերջապէս Գ. Ազազեանի արդար բողոքոց և թախանձանաց վրայ հրաման կուտայ Գէորգի որ ուրիշի մը հետ ամուսնանայ, ինչպէս շատերուն տրուած է և կը տրուի, որոց օրինակները Պատրիարքարանի և կրօն. Ժողովոց տումարներուն մէջ ալ կը գտնուի, զի մարդկութեան, խղճի և իրաւանց գործ է, և ոչ Քրիստոնէութեան և ոչ ալ Հայ եկեղեցւոյ օրինաց հակառակ է... ինչ որ է։

Տեղի է կարծեմ ըսել որ տիկին Մէօհրիւպէ չուրջ 24 տարի բնաւ իւր ամուսնոյն խօսքը չըներ, և կարծեմ Գէորգէ առաջ ունեցած վիճակովը ամուսնացած է ուրիշի մը հետ 3-4 տարի առաջ։ Տիկին Մէօհրիւպէ, Գէորգի, որ մեռած է 4-5 տարի առաջ, թերթէթէի Յանին անգամ խնդիր չունենար մինչ ցայսօր և որ սակայն Նիզամեան Սիմօն աղայի կողմէն վերջերս կը փորձուի Գէորգի թերթէթէն իրաւունք պահանջելով պատրուակով Տիգրանի թերթէթէին մէջ խօթուիլ . . .

Օրիորդ Ֆուլիկ անտեղեակ Գէորգի այս ամուսնական վիճակէն, օրինաւոր գիմումներէ յետոյ կ'ամուսնանայ Գ. Ազանեանի հետ հրապարակային հարսանեաց և Խաւգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն քահանաներէն Տ. Թադէոս քահանային պսակադրութեամբը, որ քանի տարիէ ի վեր, Ազգ. պարկեշտ և պատուաբեր ընտանեաց չղթային մի օղակը

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍԸ

—o—

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Վ. ՇԱՆՑԵ

(Շնոր. Ազգ. Գրադարանի)

. . . Մեկը ելաւ ոտքի, ու ձգելով իր տեղը, մօտեցաւ դատաւորին եւ դատաւորի ականջին մի բան ըսաւ, որ ես չլսեցի։ Դատաւորը գլխով արեց, որ լաւ է, ու նորէն դարձաւ դէպի ժողովուրդը եւ ըսաւ.

— Ամբաստանեալ Ղազարոս Ղազարեան, ելէք ոտքի։

Ղազարոս Ղազարեան ելաւ ոտքի։ Ան 30-ի մօտ երիտասարդ մըն էր, հասակով միջակ, գունատ դէմքով, սեւ մազերով, սեւ աչքերով, սեւ բեղերով։ Ան հագած էր սեւ վերարկու, սեւ տաբատ, սեւ գոտի, սեւ գուլպաներ եւ սեւ կօշիկներ։ Ամէն կողմէ սեւ։ Ան ունէր նաեւ սեւ գլխարկ, որ ձեռքին մէջ էր բռնած։

Ղազարոս Ղազարեան ելաւ ոտքի, բայց ոչինչ չըսաւ։ Ան կարծես կորսուած էր։ Ան կարծես չէր գիտեր, թէ ինչ կը կատարուի իր շուրջը։ Ան կարծես չէր գիտեր, թէ ինչո՞ւ ինք ոտքի ելաւ։ Ան կարծես չէր գիտեր, թէ ինչո՞ւ ինք այդ սենեակին մէջ է։ Ան կարծես չէր գիտեր, թէ ինչո՞ւ ինք կայ աշխարհի վրայ։

Դատաւորը նորէն ըսաւ.

— Ամբաստանեալ Ղազարոս Ղազարեան, ինչո՞ւ համար դուք սպաննեցիք ձեր կնոջ՝ Մարիամ Ղազարեանի։

Ղազարոս Ղազարեան ոչինչ չըսաւ։ Ան կարծես չէր լսեր դատաւորին հարցումը։ Ան կարծես չէր գիտեր, թէ ինչո՞ւ համար իրեն հարցուցին։ Ան կարծես չէր գիտեր, թէ ինչո՞ւ համար

— Ու տիրակի՛ն . . . Հարցրու ասող լսելդ ։

— Ինքդ ի՛ , պատասխանդ սեղանիկի վրա ։

— Ա՛նշանչելն . . .

— Ոչինչ , ասաց Հոլոպովին ։ Ես ինքս կ՚երթամ ։ Ինչ որ ասելիք ունեմ , ուղիղ աչքերին կ՚ասեմ ։

— Ա՛խ , ինչպես կ՚ուզես ։ Ես ինձ համար ասացի

— Է՛ լաւ . . . Ըսուս Հոգւոյն շնչէ՛ն ներշնչեալ
ձայնը ինծի , ինչպէս ամէն անգամ որ ես
կ՚երթամ խորհրդակցելու Աստուծոյ հետ ,
կ՚ըսէ ինծի թէ ինչ պէտք է ընեմ :

— Ուրեմն , ըսաւ Գեղեցկուհին , ինչո՞ւ
կ՚երթաս Աստուծոյ հետ խորհրդակցելու ,
եթէ ան միշտ կ՚ըսէ քեզի թէ ինչ պէտք է
ընես :

— Ո՛չ , ո՛չ , Հոգին ատենն . . . Յաւիտենական Հոգին ատենն
մարդիկ ինծի կ՚ըսեն թէ ինչ պէտք է ընեմ ,
բայց ես չեմ գիտեր թէ ինչ պէտք է ընեմ
մինչեւ որ Հոգին ինծի ըսէ թէ ինչ պէտք է
ընեմ . . . Երբեմն ինծի կ՚ըսէ թէ ինչ պէտք
է ընեմ , բայց ես չեմ գիտեր թէ ինչո՛ւ
պէտք է ընեմ . ինչո՞ւ չեմ գիտեր : Ես
կ՚ուզեմ գիտնալ թէ ինչո՛ւ պէտք է ընեմ
ինչ որ Հոգին ինծի կ՚ըսէ ընել , որպէսզի
ես ալ կարենամ ըսել ուրիշներուն թէ ինչո՛ւ
պէտք է ընեն ինչ որ ես կ՚ըսեմ անոնց ընել :

Գեղեցկուհի Եղջերուհայրը ինքնիրեն
մտածեց թէ ինչ որ ըսած էր իր աղջիկը
շատ իմաստուն բան մը կ՚երեւար , եւ
ինքն ալ կ՚ուզէր գիտնալ թէ ինչո՛ւ պէտք
է ընէ ինչ որ Հոգին կ՚ըսէ ընել , եւ ինչո՛ւ
պէտք է ըսէ ինչ որ Հոգին կ՚ըսէ ըսել :
Ան կ՚ուզէր գիտնալ թէ ինչո՛ւ Հոգին
կ՚ըսէ ինչ որ կ՚ըսէ , եւ ինչո՛ւ չէ ըսեր
ուրիշ բան մը , եւ ինչո՛ւ չէ ըսեր ամէն
բան մէկ անգամ , եւ ինչո՛ւ չէ ըսեր ամէն
բան ամէն մարդու , եւ ինչո՛ւ չէ ըսեր
ամէն բան ամէն տեղ , եւ ինչո՛ւ չէ ըսեր
ամէն բան ամէն ատեն , եւ ինչո՛ւ չէ ըսեր
ամէն բան ամէն մարդու ամէն տեղ ամէն
ատեն , եւ ինչո՛ւ չէ ըսեր ամէն բան ամէն
մարդու ամէն տեղ ամէն ատեն ամէն
անգամ , եւ ինչո՛ւ չէ ըսեր ամէն բան
ամէն մարդու ամէն տեղ ամէն ատեն
ամէն անգամ ամէն մարդու ամէն տեղ
ամէն ատեն ամէն անգամ ամէն մարդու
ամէն տեղ ամէն ատեն ամէն անգամ ամէն
մարդու ամէն տեղ ամէն ատեն ամէն
անգամ ամէն մարդու ամէն տեղ ամէն
ատեն ամէն անգամ ամէն մարդու ամէն